
SIMONA GABRIELA KOSSAK – profesorka z Białowieży

Seria: Profesorki Super-Babki
Odcinek nr 9

Motto:

“I've lived a life that's full
I've traveled each and every highway
And more, much more than this
I did it my way”

z piosenki Franka Sinatry

Polecana/Omawiana książka:

**Anna Kamińska: Simona. Opowieść o niezwykłym życiu Simony Kossak
Wydawnictwo Literackie, Kraków, 2015.**

i inne zestawione w rozdziale Literatura Uzupełniająca (!!)

Słowa kluczowe: ze słynnego rodu¹, biolog, leśnik, popularyzator przyrody, pisarka, mówiono o Niej „czarownica”, dzieciństwo w Krakowie, mieszkała razem z dzikiem, motorower

Trudno powiedzieć, która z Bohatek serii jest ważniejsza, kolejność ukazywania się odcinków jest przypadkowa, autor serii nigdy nie będzie robił rankingu. Tym razem typ omawianej książki to biografia napisana przez Dziennikarkę Pasjonatkę Annę Kamińską². Książka ukazała się na rynku po śmierci Bohaterki.

Jak pisze Pani Kamińska, chciała oddać Jej (Simonie Kossak) cześć oraz nakreślić obraz, możliwie najbardziej prawdziwy. Autorka biografii jest ‘zauroczona’ postacią o której pisze. Znana pisarka Barbara Wachowicz, jeśli pisała o kimś, to zawsze była pozytywnie nastawiona do swoich bohaterek lub bohaterów. To samo można powiedzieć o Annie Kamińskiej³!! Jest pod wielkim wrażeniem postaci Simony. To daje jej pracy niezwykłą aurę i ciepło. Zgromadziła też niezwykle

---

¹ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Kossakowie>;

² <https://www.wydawnictwoliterackie.pl/autorzy/781/Anna-Kaminska>;

³ <https://www.ibles.pl/web/guest/-/%E2%80%9Esimona-opowiesc-o-niezwyklym-zyciu-simony-kossak%E2%80%9D>;

=====

bogaty materiał dokumentacyjny, zamieściła wiele zdjęć. Wyszło naprawdę cacko!!! Jeszcze raz – książka jest genialna, materiał dokumentacyjny i fotograficzny jest przebogaty: świadectwa szkolne, zdjęcia z legitymacji szkolnych, zdjęcia wewnątrz domów, zdjęcia rodziny, zdjęcia z pracy naukowej – w laboratoriach UJ, zdjęcia z imprez studenckich w Krakowie, listy, podania, wykresy z prac naukowych, zdjęcia ze zwierzętami!!

Na stronach wewnętrznych okładki: **Simona z sarenkami** (niezwykle urocze) oraz **Simona na motorowerze** na leśnej drodze w puszczy (to były Jej autostrady). Na przedniej stronie okładki: Simona z jakimś ptakiem (może kruk), który wyjada coś z ust Bohaterki.

Kossakowie. Kossakowie [18]⁴. Wszyscy znają obrazy batalistyczne z motywami koni, kawalerii – Juliusz, Wojciech i Jerzy Kossakowie, ale o Simonie (1943-2007) chyba niewielu słyszało.

Z kolei z Podbeskidziem związana jest Zofia Kossak-Szczucka (Szatkowska) – kuzynka Ojca Bohaterki niniejszego odcinka. Zofia Kossak to kolejna sławna krewna z rodu – pisarka oraz założycielka czasopisma katolickiego NIEDZIELA, **członek założyciel** organizacji ŻEGOTA – agencji Rządu Londyńskiego w okupowanej Polsce dla pomocy Żydom, **Sprawiedliwa Wśród Narodów Świata**, więzień KL Auschwitz (zwolniona dzięki interwencji władz Państwa Podziemnego).

Zofia nie była profesorką – nie będzie więc Jej sylwetki w niniejszej serii – ale mogła by być patronką UCZELNI w Bielsku-Białej. ATH nie ma imienia. Warto zrobić wielką akcję wyboru imienia, co równocześnie byłoby akcją integrującą środowisko Akademii oraz otoczenia, a może całego regionu Podbeskidzia.

Trudno czasem udźwignąć oczekiwania otoczenia, rodziców, czy rodziny do bycia „wielką”, „wybitną” - nasza bohaterka to udźwignęła, choć nie w taki sposób jak można by się spodziewać. SIMONA zdawała sobie sprawę z tego, że powinna dorównać innym przedstawicielom rodu!! Ojciec – trzeci malarz w triadzie Kossaków. Podobno miano nadzieję, że będzie kontynuowała tradycje malarskie. Lecz Ona znalazła własną drogę.

Autor tejże serii mieszkał na stacji w Gliwicach u małżeństwa, które miało wiele obrazów najświetniejszych malarzy Młodej Polski, w tym **Jerzego Kossaka – ojca Bohaterki (!!!!)**. Do salonu mieszkania (poniemiecka kamienica) wchodziło się jak do muzeum. Wrażenia pozostały na całe życie.

W muzeum w Bielsku-Białej jest kilka obrazów tej trójki, watro więc z tego powodu po raz kolejny odwiedzić bielski Zamek⁵.

Wracając do naszej Bohaterki^{6,7} urodziła się w 1943 roku w Krakowie, a zmarła w Białowieży w 2007. Jako profesor zajmowała się ekologią behawioralną ssaków. Sama siebie określała czasem mianem „zoopsychologa”. Nie popierała polowań mimo, że jej ojciec uwielbiał polowania. Autor tego eseju ma mieszane uczucia w odniesieniu do tego problemu. W poprzedniej Katedrze na ATH, jeden z Kolegów – myśliwy, wielokrotnie pokazywał dziesiątki jeżeli nie setki zdjęć z polowań z okolic

---

⁴ Patrz - spis publikacji.

⁵ https://muzeum.bielsko.pl/pl/strona_glowna; informacje o Muzeum w Bielsku-Białej

⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Simona_Kossak; informacje o Bohaterce w Wikipedii

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=O4ITurIKBiM>; film biograficzny, Bohaterka mówi o sobie;

=====

północnej Polski. Sam należałem do **LOP** – **L**igii **O**chrony **P**rzyrody w szkole podstawowej w Bydgoszczy – jeździłem na sadzenie lasu, uczestniczyłem w tzw. czynach społecznych – tworzenie mini parku na Osiedlu Leśnym, na którym mieszkałem. Teraz chodzę po jego alejkach, gdy jestem w rodzinnym mieście. Generalnie, nie należy przesadzać! W pewnym sensie dobrze, że nie miała okazji wypowiadać się na temat szkodników niszczących drzewostan puszczy w ostatnich latach. „Ociplenie” zaćmiewa mózgi (eclipse of mind).

Cytat z omawianej książki (strona 207):

*„polowanie, zabijanie zwierząt wyłącznie dla rozrywki,
było i jest niegodne człowieka cywilizowanego”*

Simona użyła jednak sformułowania ‘dla rozrywki’. Gdy zwierzęta są chore, grozi epidemia lub gdy zagrażają ludziom – ewentualne polowanie nie powinno być kwestionowane – tak myśli autor omówienia.

Bohaterka dzieciństwo spędziła w Krakowie. Urodziła się jeszcze w czasie trwania II wojny światowej. W socjalistycznej ojczyźnie, która nastąpiła po zakończeniu wojny, obrazy bohaterów narodowych oraz wojska przedwojennego lub walczącego przeciwko Rosjanom w powstaniach oraz wojnie z roku 1920 nie mogły i nie były mile widziane przez Włodarzy z nadania Sowietów. Obrazy ojca przestały być ze strachu kupowane. Utrzymanie domu przejęła matka bohaterki Elżbieta – druga żony Jej ojca. Matka zatem chwyciła się różnorodnych metod, aby uzyskać finanse: produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych (zakupiła maszyny wtryskarki), krochmalenie, działalność w Polskim Związku Motorowym!! Sędzia wyścigów samochodowych i motocyklowych, sama jeździła na motocyklu, miała wypadek, złamała biodro. Potem odbijało się to na jej zdrowiu i wręcz zmuszała córki do opieki nad sobą. Simona miała siostrę Glorię. Gloria była malarką i poetką, ale także „członkinią krakowskiego Automobilklubu i posiadała licencję rajdową pierwszej klasy. W 1985 r. zdobyła pierwsze miejsce na Mistrzostwach Polski w klasie A-12, w wyścigach górskich wywalczyła tytuł wicemistrza Okręgu Krakowskiego”⁸. Zatem zamiłowania motoryzacyjne (jeżdżenie motorowerem) przejęła po mamie, podobnie jak siostra Simony – to wyjątkowy rys, myślę iż rzadko kto słyszał o dziewczynach na motorowerze.

Nietypowym źródłem dochodu rodziny okazały się **meble**, stare przepiękne meble, w które wyposażony był cały dom. Prawdopodobnie dziedziczono je po bogatych przecież członkach rodziny lub kupowano zgodnie z gustami domowników. Okazuje się, że były one wielokrotnie wypożyczane/udostępniane jako dekoracje do polskich filmów historycznych m.in. do filmu „Noce i dni” w reżyserii Antczaka. Gdy go oglądałem miałem wrażenie, że przenoszę się na koniec XIX wieku.

W szkołach – początkowo – Simona nie uczyła się celująco. Pomagała w domu jako robotnica w warsztatach rodzinnych tzn. na przykład po powrocie ze szkoły musiała wyprodukować określoną liczbę detali z plastiku!!! Jak to (???) , taka sławna rodzina, a tu dziecko nie jest wybitne od dziecka. Nie od razu dostała się na studia. Na początku zdawała na polonistykę, z której wkrótce zrezygnowała. I wtedy nastąpił przełom. Wybór BIOLOGII okazał się idealny, trafiony w dziesiątkę.

⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/Gloria_Kossak; informacja o siostrze Bohaterki.

=====

Skończyła biologię na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie – już jako bardzo dobra studentka. Potem rozpoczęła pracę nad doktoratem. Nie była to droga, którą przechodziłby ktokolwiek inny z Jej rodziny!!

W wieku 19 lat (w roku 1962) Simona spotkała się z Zofią Kossak (swoją Ciocią) w jej domu w Górkach Wielkich. Zofia zamieszkała tam z mężem po powrocie z emigracji w Kornwalii (U.K.), w 1957 roku. Dwór leżał w gruzach, zatem dawny dom ogrodnika stał się teraz domem rodzinnym. Być może spotkanie z tym gigantem umysłu i woli – jakim była Zofia Kossak - było właśnie impulsem do studiów z pasją oraz życia z pasją??

W omawianej książce zamieszczono cytaty z wypowiedzi Bohaterki o Zofii (strona 79):

*„Była fascynująca, miała męski sposób bycia. Imponowała mi.
Była kimś tak wielkim, tak wysoko, że czułam się zaszczycona, że w ogóle (...)
się do mnie odzywała”.*

Więcej nie ma. Autor odcinka był po raz pierwszy w Górkach Wielkich około 20 lat temu. Czytał wspomnienia Zofii oraz jej córki Anny [8,9]. Teraz pojechałem tam jeszcze raz. Poniżej, w dodatku jest cykl zdjęć z tegoż miejsca. Okolice są niezwykle piękne, widoki Beskidów są niezapomniane. Park wokół dworku oraz park wokół stacji harcerskiej⁹ są piękne. Według mnie ta wizyta musiała mieć ogromny wpływ na dalsze życie Simony.

Obecnie w Górkach (w Starym Dworze) można kupić książki Simony oraz o Simonie Kossak, jak również książki zestawione w spisie literatury. Każdy kto pojedzie do Górek, wróci przekonany, że to miejsce musiało zapaść w serce Simony głęboko, mimo tego iż była to prawdopodobnie jedyna Jej wizyta u Cioci.

Po doktoracie w Krakowie podjęła decyzję o wyjeździe do pracy w Puszczy Białowieskiej. Był pewien konflikt pomiędzy Nią, a mamą. Jego apogeum to testament matki, która cały spadek przekazała siostrze Simony – Glorii. Gloria jednak miała męża i córkę Joannę. Natomiast Simona nie wyszła za mąż.

Autorka książki podaje, że Simona mieszkała w jednym domu z inżynierem Lechem Wilczkiem. Dom typowy jak w Białowieży – drewniany, ale pełen uroku. W omawianej książce jest kilka czy kilkanaście zdjęć. Można dowiedzieć się jak przytulnie i funkcjonalnie Simona go urządziła. Na początku mieszkali w dwóch oddzielnych mieszkaniach, które jednak w końcu połączono wewnętrznymi drzwiami. Jest wiele zdjęć tego domu, jego wnętrza, ogrodu itd. W pewnym okresie jego domownikiem był oswojony dzik.

*„Dzik jest dziki, dzik jest zły, dzik ma bardzo ostre kły
Kto zobaczy w lesie dzika, ten na drzewo szybko zmyka”*

Jan Brzechwa

---

⁹ <http://stanicakaminskiego.pl/>; informacja o tragicznym stanie stancy;

<http://www.polskaniemowy.pl/web/place/40578,gorki-wielkie-stanica-zoski--alka-i-rudego.html>; stacja Zośki, Alka i Rudego bohaterów AK z czasów II-giej wojny światowej – dlaczego nikt w Polsce (władze) nie chce odbudowy tego ośrodka???

=====

W okolicy zaczęto mówić o Niej „czarownica”. Wydaje się, że mimo wszystko rzeczywiście lekko przesadziła??? W końcu dzik musiał wrócić do dzikości.

Sprawy znajomości z Lechem – autorka omawianej książki nie „drąży” (ale jest trochę uwag) - zatem tutaj nie ma sensu tego dalej rozważać. Mówiono, że stanowili dobrą parę, ale nigdy nie zamienili znajomości na małżeństwo.

W puszczy Simona napisała rozprawę habilitacyjną, a w końcu dostała nominację profesorską. Zatem osiągnęła najwyższe stanowisko naukowe. Napisała wiele artykułów, uczestniczyła w konferencji międzynarodowej w Wielkiej Brytanii. Napisała serię książek [1-6], prowadziła audycje radiowe dla rozgłośni w Białymstoku: <<Dlaczego w trawie piszczy? Gawędy Simony Kossak>>.

W bazie *scholar.google* można znaleźć nadal Jej prace naukowe [7-10]. Publikowała po angielsku, nie znam tej dziedziny, ale pewnie w najlepszym czasopiśmie.

Dane o artykule naukowym [8]:

„Praca została wykonana w ramach problemu węzłowego 09.1.7 koordynowanego przez Instytut Ekologii PAN” – zatem uczestniczyła w programach naukowych finansowanych przez Ministerstwo, udało się Jej zyskać finansowanie z Ministerstwa!!!!

Adres pracy Bohaterki: Forest Research Institute, Laboratory of Nature Protection, 17-230 Białowieża, Poland.

Cytat z omawianej książki:

„20 stycznia 2000 roku Prezydent Polski Aleksander Kwaśniewski nadał doktor habilitowanej Simonie Kossak tytuł naukowy profesora nauk leśnych, 24 lutego 2000 w Pałacu Prezydenckim w Warszawie Simona otrzymała akt nadania tytułu profesora.”

Książka ma 333 strony. Polecam ją z całego serca. Autorka Pani Anna Kamińska to dziennikarka „z zębem”, czyta się „jednym tchem”.

Książka wydana jest w Wydawnictwie Literackim znanym z wysokiego poziomu edytorskiego. Ma oryginalną szatę graficzną. Mam nadzieję, że książka ta może być startem do przeczytania wszystkich dzieł zestawionych w spisie literatury.

Wracając do motto – wydaje się, że o Simonie można powiedzieć dokładnie jak w piosence – znalazła swoją unikalną drogę życia, której nikt inny w rodzinie nie wybierał, odniosła sukces zawodowy i jak wynika z książki - po swojemu – żyła „na full”.

Literatura uzupełniająca

Książki Bohaterki niniejszego odcinka:

1. Simona Kossak: O ziołach i zwierzętach, Marginesy, Piaseczno, 2017.
2. Simona Kossak: Opowieści z Dziedzinki, Wydawnictwo „Fundacja Sąsiedzi”, 2017.
3. Simona Kossak: Saga Puszczy Białowieskiej, Marginesy, Piaseczno, 2011.
4. Simona Kossak: Opowieści, Wydawnictwo „Fundacja Sąsiedzi”, 2017.
5. Simona Kossak: Serce i pazur. O uczuciach zwierząt. Wydawnictwo Publikator, Białystok 2010, (str. 208).
6. Simona Kossak: Park Narodowy w Puszczy Białowieskiej, Forest, Józefów, 2006.

Wybrane publikacje naukowe Bohaterki (wszystkie po angielsku) – patrz zasoby scholar.google.com

7. Borowski Stanisław and Simona Kossak: "Bisoniana LI. The natural food preferences of the European bison in seasons free of snow cover." *Acta Theriologica* 17.13 (1972): 151-169¹⁰.
8. Kossak Simona: "The complex character of the food preferences of Cervidae and phytocenosis structure." *Acta Theriologica* 21.27 (1976): 359-373¹¹.
9. Kossak Simona: "Trophic relations of roe deer in a fresh deciduous forest." *Acta Theriologica* 28.6 (1983): 83-127.
10. Kossak, Simona. "Multiple hunting by lynx and red fox and utilization of prey by some carnivores." *Acta Theriologica* 34.36 (1989): 505-512.

Wybrane książki wspomnieniowe innych członków Rodziny Kossaków:

11. Zofia Kossak: Pożoga – wspomnienia z Wołynia 1917-1919, PAX, Warszawa, 2015.
12. Zofia Kossak: Z otchłani¹². Książka i Wiedza, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, Warszawa 2004.
13. Zofia Kossak: Wspomnienia z Kornwalii 1947-1957, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2007.
14. Anna Szatkowska¹³: Był dom... Wydawnictwo Literackie, Kraków 2011.
15. Wojciech Kossak: Wspomnienia. Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2015.
16. Tadeusz Kossak: Wspomnienia wojenne 1918-1920, Wydawnictwo: Fundacja Servire Veritatis, Warszawa, 2018.
17. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska: Wojnę szatan spłodził. Zapiski 1939-1945, Agora, Warszawa 2012.

Inne

18. Janna Jurgała Jureczka: Kossakowie. Biały mazur, Wyd. Zysk i S-ka., Warszawa 2018.

---

¹⁰ http://rcin.org.pl/Content/16743/BI002_2613_Cz-40-2_Acta-T17-nr13-151-169_o.pdf; cytowane 61 razy, do dnia 23 listopada 2018.

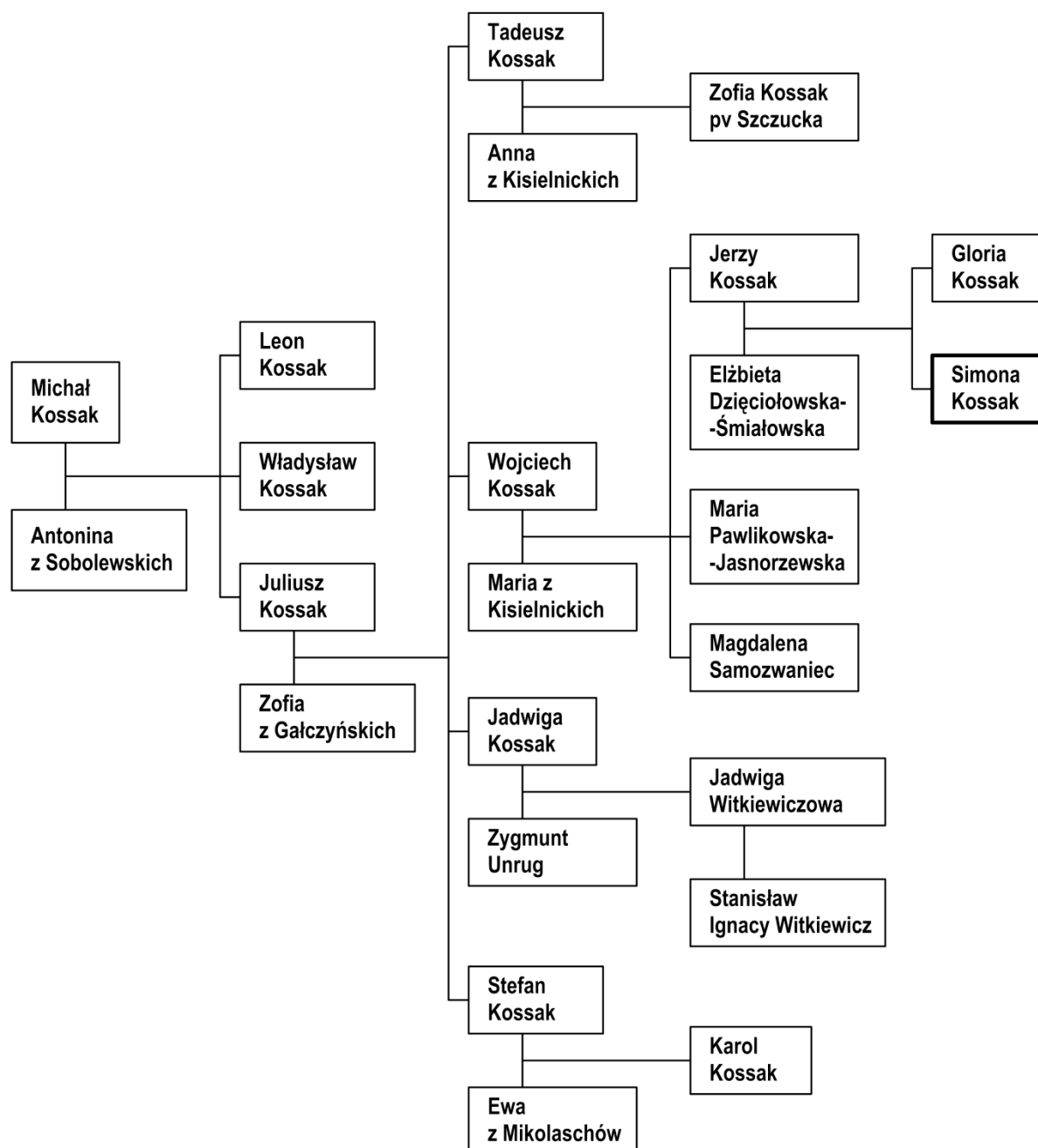
¹¹ http://rcin.org.pl/Content/10334/BI002_2613_Cz-40-2_Acta-T21-nr27-359-373_o.pdf;

¹² <http://zaginamrogi.pl/z-otchlani/>; informacje o książce, wspomnienia Zofii Kossak – jako więźniarki Auschwitz.

¹³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Anna_Szatkowska; córka Zofii Kossak i Zygmunta Szatkowskiego.

Dodatek

Drzewo Genealogiczne Rodziny Kossaków

Śladami Simony Gabrieli Kossak

Dalsze zdjęcia Kossakówki w Krakowie, a raczej terenu wokół budynku

BIAŁOWIESKI PARK NARODOWY

Miejsce pracy i życia Bohaterki

/zdjęcia Jacek Zawiślak/

Logo Parku /z zasobów Internetu/

Zdjęcia z Białowieżskiego Parku Narodowego

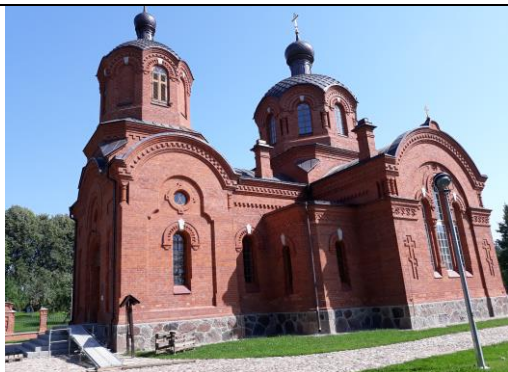
Białowieża

Muzeum w Parku Narodowym

Żubr – zwierzę najbardziej kojarzone z Białowieskim Parkiem Narodowym

Wieża widokowa na obrzeżach Białowieskiego Parku Narodowego, z jej szczytu, z tarasu widokowego można obserwować obszar puszczy

Cerkiew w Białowieży

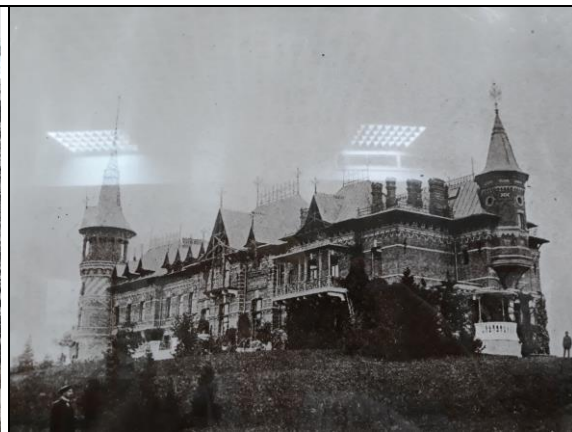
Typowy dom w okolicach Białowieży

Imperator Mikołaj II – ostatni Car Rosji

Do Puszczy lubił przyjeżdżać Imperator Rosji Mikołaj II z rodziną. Na zdjęciach: portret Mikołaja II, pociąg specjalny rodziny carskiej z dwugłowym orłem – herbem carskiej Rosji oraz zdjęcia rezydencji carskiej w Puszczy Białowiejskiej.

Współczesny motorower firmy ROMET. Pani Profesor jeździła na jego poprzedniku z tej samej firmy –marki **KOMAR**¹⁴
Zdjęcia Bohaterki na motorowerze – patrz omawiana książka !!!!

Zdjęcia z Puszczy oraz motorower: Jacek Zawiślak

¹⁴ Rozdział pod takim tytułem – strony 169-170-171-172.

Pomnik Ciotki naszej Bohaterki
Zofii Kossak-Szczuckiej w Krakowie w Parku Jordana

Mural Zofii Kossak w Górkach Wielkich

**MUZEUUM ZOFII KOSSAK W GÓRKACH WIELKICH (między Cieszynem a Bielskiem)
tu BOHATERKA odcinka
odwiedziła Ciotkę w czasie wakacji (Simona miała 19 lat)**

Anna Szatkowska, 21 III 1931

Witold Szatkowski, 21 III 1931

Zofia Kossak (po lewej)
oraz
Jej dzieci (u góry)
rysunki Witkacego wykonane w Górkach
Wielkich

Tablica na ścianie Muzeum

Widok muzeum od strony parku

Widok na park, po prawej budynek Muzeum

Park Kossaków – ścieżka prowadząca do dawnego dworu – zza drzew widać ruiny

Widok dzisiejszy dworu – tylko częściowo

jest odbudowany – po prawej część zadaszona

Dwór oraz zachowane biurko

Dawna stacja harcerska w innym parku

ZDJĘCIA Z MUZEUM W BIELSKU-BIAŁEJ

Dziedziniec Muzeum

Dzieła Kossaków w zbiorach Muzeum w Bielsku-Białej (zdjęcia autora odcinka)

ZDJĘCIA UDOSTĘPNIONE PRZEZ MUZEUM w Bielsku-Białej

Obraz Jerzego Kossaka

Obraz Juliusza Kossaka

Obraz Jerzego Kossaka

Obraz Wojciecha Kossaka

Autor oraz dr Dana Smetanova w restauracji w Ceskich Budejovicach.

Wizyta (w ramach programu ERASMUS+) w Katedrze Informatyki i „přírodních věd” na Uczelni w Českých Budejovicach, czyli fizyki, astronomii oraz nauk o ziemi. Ptaszki wstawiono z tego względu iż nazwiska pracowników związane są z tymi właśnie ptakami – ciekawy zbieg okoliczności – natomiast nie chodzi tu o biologię!!!

Podziękowania

Uprzejmie i gorąco dziękuję MUZEUM W BIELSKU-BIAŁEJ za zdjęcia obrazów malarzy z rodziny Kossaków będące w posiadaniu muzeum.

Mam równocześnie nadzieję, że zainspiruje to Wszystkich Czytelników do odwiedzenia naszego muzeum w Bielsku-Białej.

Dziękuję bardzo za umożliwienie robienia zdjęć we dworze Kossaków w Górkach Wielkich.

Stan Zawiślak